

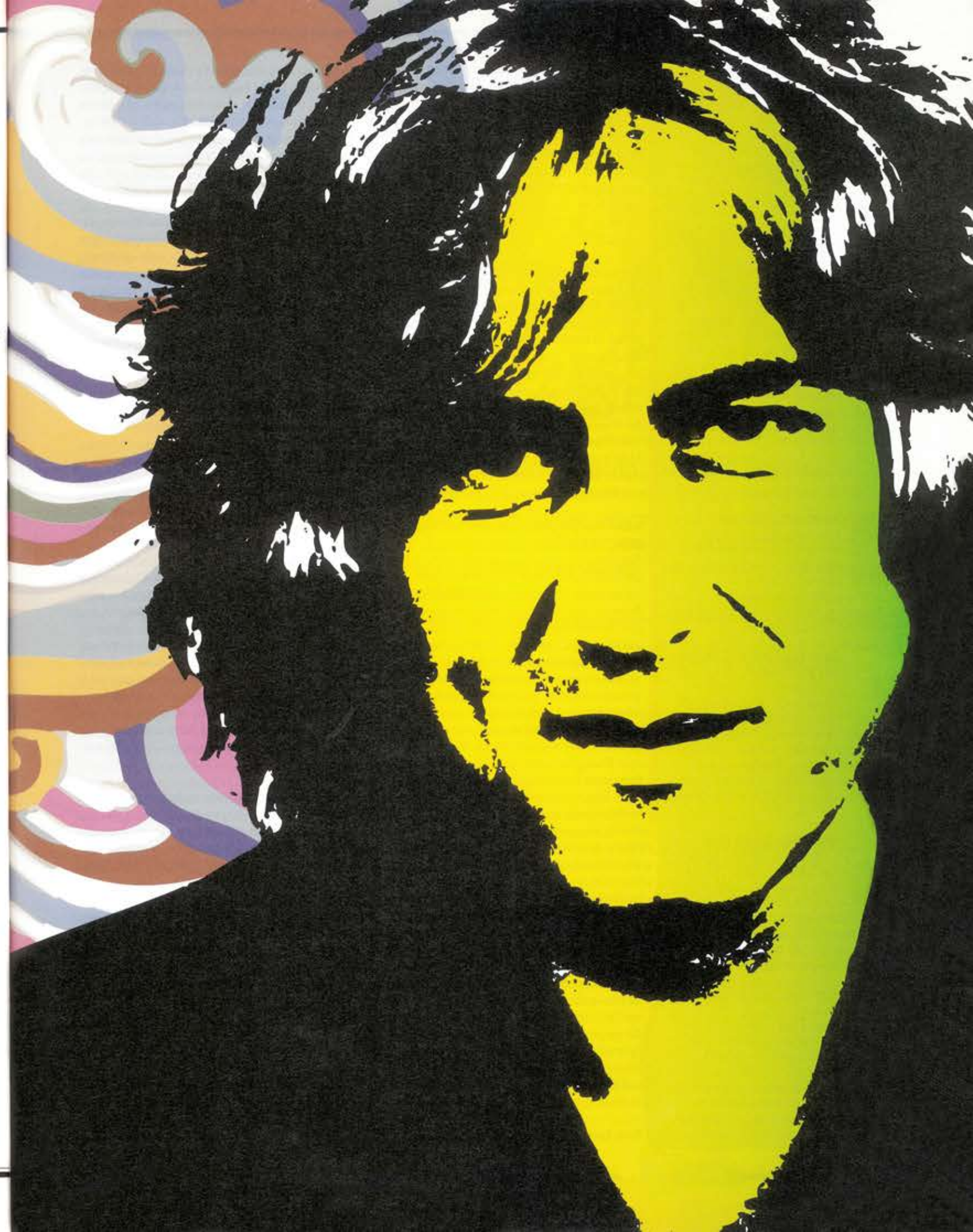
Λουκιανός Κηλαηδόνης

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Φωτογραφία-ντοκουμέντο από τα γυρίσματα της πολυβραβευμένης ταινίας του Θόδωρου Αγγελόπουλου *Ο θίασος*. Ο Λουκιανός Κηλαηδόνης –που υπογράφει τη μουσική της ταινίας– με τα μέλη του συνεργείου.

Κατηφορίζοντας για το Μεταξουργείο, όπου έχει εγκαταστήσει πλέον το στρατηγείο του ο Λουκιανός Κηλαηδόνης, σκεφτόμουν ότι δεν τον έχω ακούσει ποτέ να μιλάει εκτενώς για την οικογένεια, για τα εφηβικά του χρόνια ή για τις σπουδές του στην αρχιτεκτονική. Η παρακάτω συζήτησή μας φωτίζει άγνωστες πλευρές της ζωής ενός τρυφερού και ταλαντούχου ανθρώπου που ποτέ δεν του έλειψαν το χιούμορ, η φινέτσα και η φαντασία.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΚΗΛΗΔΟΝΗ

Η ΠΟΛΗ ΜΑΣ (Στίχοι: Κωστούλας Μητροπούλου, EMI-1970) Το δισκογραφικό ξεκίνημα. Δώδεκα τραγούδια –και ορχηστρικά– με τον Μανώλη Μητιά και τη Βίκυ Μοσχολιού, που προέρχονται από την ομώνυμη παράσταση του χοροδράματος της Ραλλούς Μάνου. Τα τραγούδια *Όσο αγαπιόμαστε τα δυο, Μη χτυπάς, Η φωτογραφία, Το καλοκαίρι σαν θα 'ρθει* ακούστηκαν πολύ στην εποχή τους.

ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΚΑ (Στίχοι: Γιάννης Νεγρεπόντης, EMI-1973) Το θρυλικό κόκκινο βινίλιο με τους κοινωνικοπολιτικούς στίχους του Νεγρεπόντη που κυκλοφόρησαν μεσούσης της χούντας (και δύο χρόνια πριν τα *Απλά Μαθήματα Πολιτικής Οικονομίας*). Με τα τραγούδια *Κολλήγα γιος, Κάποιος παλιός συνάδελφος, Ντροπή τέτοιο παιδί*, να αποδεικνύονται ανθεκτικότερα στο χρόνο.

MEDIA LUZ (EMI- 1976) Το σάουντρακ μιας ταινίας – του τύπου *Το συνδικάτο του εγκλήματος*– η οποία δεν υπήρξε ποτέ. Η αγάπη του Κηληδόνη για το φιλμ νουάρ ξεδιπλώνεται σε έναν δίσκο αναφοράς, που δυστυχώς τον περισσότερο καιρό είναι καταργημένος.

ΕΙΜΑΙ ΕΝΑΣ ΦΤΩΧΟΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΣ ΚΑΟΥΜΠΟΥ (LYRA-1978) Ο «εναρκτήριος» δίσκος του προσωπικού ύφους τραγουδοποιίας του Λουκιανού. Με δημοφιλέστερα –αν και όλος ο δίσκος ακούστηκε και ακόμα ακούγεται– τα τραγούδια *Στη Βουλιαγμένη, Κάπου την έχουμε πατήσει*, όπως και το ομότιτλο. Επίσης, η Βίκυ Μοσχολιού στην πρώτη εκτέλεση από *Τα θερινά σινεμά*.

ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ ΠΑΙΔΙΑ (LYRA-1979) Τα νέα μέτρα, *Αχ Ρίτα, Τζιν τζιν τζιν, Αρχίζει το ματς, Πώς γεννιέται ο καμικάζι*, ανάμεσα στα τραγούδια που χαλάνε κόσμο, τα οποία ανάγκασαν μέχρι και τον πρωθυπουργό Γεώργιο Παύλη να αναφερθεί σ' αυτά και στο δημιουργό τους, στην περίφημη κοινοβουλευτική του αποστολή.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΗΛΗΔΟΝΗΣ (Κασετίνα με 4 cd, LYRA-2009) Χορταστική επιλογή από τις original ηχογραφήσεις του Λουκιανού για τη Lyra. Περιλαμβάνονται επίσης εκτελέσεις τραγουδιών από ολόκληρη σχεδόν την υπόλοιπη δισκογραφία του. Εν συνόλω, 63 ηχογραφήσεις, που καλύπτουν ευρύ φάσμα της εργασίας του.

Πόσο αστικό ήταν το οικογενειακό σου περιβάλλον;

Η μητέρα μου λεγότανε Ιάσμη και ήταν Μικρασιάτισσα, ήρθε με την καταστροφή. Ο πατέρας μου ήτανε τοπογράφος. Πρωτοπήγε εξορία το '47 και εγώ τον γνώρισα το '52, όταν βγήκε με τους τελευταίους από το «σύρμα» της Μακρονήσου, χωρίς να υπογράψει. Είχε κάνει όλη τη διαδρομή, Ικαρία, Άι Στράτη κ.λπ. Στη δε Μακρόνησο, ζούσε στην ίδια σκηνή με τον Μίκη, ο οποίος ήτανε βέβαια πολύ μικρότερός του.

Πού μεγάλωσες;

Μεγάλωσα στο σπίτι όπου γεννήθηκα και βαφτίστηκα. Ήταν στην Κυψέλη, Λαχανά 85 (με την αλλαγή της αριθμησης 87). Τώρα έχει γίνει πολυκατοικία. Η Κυψέλη ήταν τότε μια γειτονιά με πάρα πολλά παιδιά. Υπήρχαν δυο ηλικιακές ομάδες, οι πιο μεγάλοι και οι πιο μικροί. Εγώ ήμουνα κάπου στη μέση. Το πρωί, φορώντας κοντά παντελόνια, έπαιζα παιδικά παιχνίδια στη γειτονιά και το βράδυ πηγαίναμε μπουρδελοτόσαρκα στην Ακομινάτου. Πήρα λοιπόν τις συνήθειες των μεγάλων, δηλαδή σύκναζε σε σφαιριστήρια, πήγαίνα σε πάρτι, μπήκα από νωρίς στο ροκ εντ ρολ, στα κλαμπάκια, όλα αυτά.

Κάπου έχω ακούσει ότι πέρασες από διάφορα γυμνάσια. Αληθεύει;

Ναι. Έκανα, ας πούμε, μια χρονιά στο δεύτερο γυμνάσιο αρρένων, στην πλατεία Βικτωρίας, Χείδεν και Αχαρνών. Ήτανε ιστορικό σχολείο, από το οποίο έχουν περάσει ο Θόδωρος Αγγελόπουλος, ο Λευτέρης Παπαδόπουλος κ.ά. Από κει με διώξανε λόγω μαλλιών. Μετά, πήγα στο πέμπτο, στα Εξάρχεια. Όλα αυτά βέβαια μαζί με τον αδελφό μου· φεύγαμε από το ένα και πηγαίναμε στο άλλο. Όταν πήγαμε στο πέμπτο, Τσοίτσα και Τσαμαδού γωνία, ο αδελφός μου ήτανε συμμαθητής με τον Σταύρο τον Ξαρχάκο. Αφού κάναμε μία χρονιά εκεί, πήγαμε στη Λεόντειο, στα Πατήσια. Ήταν σκληρό σχολείο. Εκεί ήμουνα συμμαθητής και μάλιστα στο ίδιο θρανίο για δυο χρόνια με τον Βαγγέλη Παπαθανασίου. Είχα και έναν άλλο συμμαθητή που λεγότανε Ρομπέρ Κάμερ. Ο πατέρας του, Γάλλος, είχε τις σχολές κομμωτικής και το φημισμένο κομμωτήριο Κάμερ. Σε κάποια πρωτοχρονιάτικη γιορτή στο σπίτι του Ρομπέρ, στην αρχή της Διονυσίου Αρεοπαγίου, είδα τον πατέρα του να φοράει ροζ πουκάμισο. Εκείνη την εποχή βλέπαμε τις ταινίες του Έλβις, ήμασταν ροκ εντ ρολ τύπου και πηγαίναμε στις αμερικανικές αγορές για να ψωνίσουμε καρό και έγχορμα ρούχα. Αλλά το ροζ ήτανε πολύ εκκεντρικό να το βάλει κανείς το '59-'60. Την επόμενη χρονιά, που πήγαίνα σχολείο στον Τυχοπούλο (εκεί πήρα το απολυτήριο του γυμνασίου, ήταν ένα μαλακό σχολείο, απ' αυτά που λένε «ο πελάτης έχει πάντα δίκιο»), κατεβαίνοντας την Κύπρο για την πλατεία Αμερικής, περνούσα από αρκετά γυαλιά. Οι μαστόροι που ήτανε πάνω και με βλέπανε να περνάω με ροζ πουκάμισο κρίζανε: «Σύκα, φτερά». Αλλά εγώ αγέρωχος, χαμπάρι δεν έπαιρνα.

Ποιο δρόμο σκεφτόσουνα να ακολουθήσεις τότε;

Ήθελα να γίνω ναυτικός. Εκείνη την εποχή όλοι μπαρκάρανε στην Κυψέλη, ήτανε μόδα. Μπορούσες από την εβδόμη γυμνασίου να πας στη σχολή εμποροπλοιάρχων, να κάνεις δύο χρόνια εκεί, να γίνεις δόκιμος πλοίαρχος και ταυτόχρονα να ισχύει το πτυχίο σου ως απολυτήριο γυμνασίου.

Ακούγεται απίστευτο, ιδίως εφόσον γνωρίζω την κατοπινή σου πορεία.

Όταν τελείωσα το γυμνάσιο, έδωσα δύο φορές στην αρχιτεκτονική της Θεσσαλονίκης αλλά δεν μπήκα. Οπότε είπα στους δικούς μου: «Βλέπετε που σας τα 'λεγα; Θα μπαρκάρω». Έβγαλα λοιπόν μόνος μου ένα ναυτικό φυλλάδιο και μπαρκάρισα ως τζόβενο στο κρουαζιερόπλοιο Αθήναι του Τυπάλδου. Το πήρα από τον Πειραιά, παραμονές γιορτών, και μετά από δυο-τρεις μέρες έφτασε με δεκαπέντε υπό το μπένε στη Γένοβα, βράδυ. Μας λένε: «Βγείτε έξω, μαζεύουμε συρματόσχοινα». Είδα το Χριστό φαντάρο, που λένε. Διότι εγώ είχα πάει με τζιν και φανελάκι, όπως έβλεπα στις ταινίες, κι εκεί είχε ψοφόκρυο. Χωρίς γάντια, χωρίς τίποτα.

Το πλοίο έπαιρνε Κεντροευρωπαίους χοντρούς – με υπέροχα κορίτσια – για κρουαζιέρα στη Μεσόγειο: Μαγιόρκα, Μινόρκα, Κορσική, παράλια της Αφρικής. Στα κρουαζιερόπλοια αλλού κινούνται οι επιβάτες και αλλού το πλήρωμα, δεν συναντιούνται σχεδόν ποτέ. Αλλά η πενία τέχνας κατεργάζεται. Όταν τελειώνει η δουλειά, στις πέντε-έξι το απόγευμα, έβαζα καλά ρούχα και έβγαίνα στο σαλόνι των επιβατών, από ένα πέρασμα που είχα ανακαλύψει. Έπαιζα πιανάκι, έπινα ούισκι κ.λπ. Μέχρι που κάποια στιγμή με εντόπισε ο αξιωματικός ασφαλείας του πλοίου. Μου είπε: «Συγγνώμη που σας ρωτώ, αλλά εσείς είστε επιβάτης ή πλήρωμα;» Του απάντησα: «Ημουνα πλήρωμα, αλλά απ' αυτή τη στιγμή είμαι επιβάτης». Γιατί δικαιούσαι να υποβάλεις παραίτηση μέσα στο πλοίο και το πλοίο να σε δεχτεί ως επιβάτη μέχρι το πρώτο λιμάνι. Ευτυχώς το επόμενο λιμάνι ήταν ο Πειραιάς, όπου κατέβηκα.

Ποια ήταν η συνέχεια, μετά το μπάρκο;

Με πίεσαν οι δικοί μου να ξαναδώσω εξετάσεις στην αρχιτεκτονική. Έδωσα λοιπόν και –ω του θαύματος– μπήκα. Είχα μάλιστα την τύχη να βρεθώ σε μια πολύ καινούργια σχολή. Ο Μίμης ο Φατούρος, καθηγητής στην έδρα εσωτερικών χώρων, πρέπει να ήταν τότε μόλις τριάντα πέντε χρονών. Γενικά, όλη η αρχιτεκτονική Θεσσαλονίκης απέπνεε φρεσκάδα. Όταν έκανα μετεγγραφή εδώ στα μέσα του τέταρτου έτους, ήτανε η μέρα με τη νύχτα. Στην Αθήνα υπήρχε μούχλα και κούραση. Τελικά πήρα πτυχίο το '68, από το Μετσόβιο.

Ποια ήταν η καριέρα σου ως αρχιτέκτονα;

Κάποιοι φίλοι, που είχαν τελειώσει πριν από μένα, είχαν ανοίξει ένα γραφείο στο Κολωνάκι, στην ανηφόρα απέναντι από τη σχολή Δοξιάδη. Με ρώτησαν αν θέλω να πάω να δουλέψω και πήγα. Χιτίζανε μια τυπική πολυκατοικία κάπου και άρχισαν να μου λένε πόσα τετραγωνικά είναι εκείνο, πόσα το άλλο κ.λπ. Αμέσως κατάλαβα ότι αυτό δεν είχε κα-

μία σχέση με την ελευθερία και την ομορφιά των σπουδών. Έτσι, το ίδιο μεσημέρι κιάλας παραιτήθηκα από το γραφείο.

Τότε ήταν που σκέφτηκες σοβαρά για πρώτη φορά να ασχοληθείς με τη μουσική;

Είχα ήδη ξεκινήσει από τα τελευταία χρόνια του Πολυτεχνείου με μια κιθάρα –γιατί στη Θεσσαλονίκη δεν είχα πιάνο– να γράφω κάτι μελωδίες.

Στάσου. Δεν μου είπες τότε και πώς ξεκίνησες να μαθαίνεις πιάνο.

Μαθήματα πιάνου είχα ξεκινήσει σε ηλικία πέντε χρονών, στην Κυψέλη, σε μια γειτονίσσα και οικογενειακή φίλη, που ήταν δασκάλα πιάνου.

Τα μαθήματα πιάνου ήταν του γούστου σου;

Όχι, καθόλου. Το πιάνο άρχισα να το γουστάρω περίπου δέκα χρόνια μετά, όταν έβγαζα πια τραγούδια με το αυτί. Εκεί γλυκάθηκα, γιατί άρχισε σιγά σιγά να υπάρχει και ένα ενδιαφέρον από τους φίλους, του στιλ: «Πάξε μας κάτι, βρε Λουκιανέ, να τραγουδήσουμε». Το συνέχισα μετά πολλών βασάνων μέχρι τα δεκαεφτά, όπου δεν άντεξα. Ήμουν στη μέση σχολή και έπρεπε να μελετώ περί τις τέσσερις ώρες κάθε μέρα. Ε, δεν γινότανε τέσσερις ώρες ταυτοχρόνως με μπιλιάρδα και με γκόμνες, οπότε το παράτησα.

Εφόσον έκλεισε η παρένθεση, προτείνω να ξαναγυρίσουμε στην εποχή που «παραιτήθηκες» από αρχιτέκτονα.

Μη έχοντας τίποτα άλλο να κάνω μέχρι το βράδυ που θα έβγαίνα, έπαιζα πιο πολλές ώρες πιάνο και σκάρωνα μελωδίες. Είχα λοιπόν καμιά δεκαριά τραγούδια, που σήμερα δεν έχουν κυκλοφορήσει, παρά μόνον *Το καλοκαίρι σαν θα 'ρθει*, όπου τα λόγια μπήκαν αργότερα. Μια κοπέλα που ήξερε τον Μπιθικώτση μού τον έφερε στο σπίτι. Αυτός είπε πολύ καλά λόγια για τη μουσική μου, ότι είναι σαν του Θεοδωράκη. Επίσης, μέσω ενός τραγουδιστή του νέου κύματος, του Αλέξη Γεωργίου (πέθανε νέος), γνώρισα την Κωστούλα Μητροπούλου, η οποία μου έφερε μερικούς πολύ καλούς στίχους. Από κει είναι το *Προς κατεδάφισιν* κ.ά. Η Κωστούλα είχε τότε μια πρόταση από τη Ραλλού Μάνου να κάνει ένα χορόδραμα, την *Πόλη μας*, και της είπε ότι έχει έναν πολύ καλό νέο συνθέτη. Η Ραλλού με άκουσε και συμφώνησε να κάνουμε μαζί την *Πόλη μας*. Η παράσταση ανέβηκε στο Πειραικό Λυρικό Θέατρο, στο θίασο ήταν ο Κώστας Τσιάνος, ο Μανώλης Μητσιάς τραγουδούσε τα αντρικά τραγούδια, ενώ ακούγονταν ηχογραφημένα με τη φωνή της Φλέρης Νταντωνάκη τα δύο από τα τρία τραγούδια που λείει στο δίσκο η Βίκυ Μοσχολιού. Ήταν μόλις είχε πρωτοέρθει η Φλέρη στην Ελλάδα. Παράλληλα, κάναμε με τον Μπιθικώτση μία κίνηση προς τον Τάκη Β. Λαμπρόπουλο της Columbia, ο οποίος αποφάσισε να μου δώσει μια ευκαιρία: με το υλικό της παράστασης, αφαιρώντας πολλά ορχηστρικά που υπήρχαν και συμπληρώνοντας με κάποια άλλα τραγούδια, βγήκε ο δίσκος *Η Πόλη Μας*. Αυτό μου

«Μεγάλωσα στην Κυψέλη. Το πρωί, φορώντας κοντά παντελόνια, έπαιζα παιδικά παιχνίδια στη γειτονιά και το βράδυ πηγαίναμε μπουρδελοτόσαρκα στην Ακομινάτου. Σύκναζε σε σφαιριστήρια, πήγαίνα σε πάρτι, μπήκα από νωρίς στο ροκ εντ ρολ και στα κλαμπάκια»

άνοιξε το δρόμο, γιατί εκεί μέσα υπήρχε το *Όσο αγαπιόμαστε τα δυο*, που είναι ένα τραγούδι δικό μου, στίχοι-μουσική. Το είχα γράψει για ένα κορίτσι που τελειώσαμε μαζί το Πολυτεχνείο. Αυτή έφυγε στη Γαλλία για να κάνει διδακτορικό κι εγώ σε ένα απόγευμα της έγραψα *Κοίτα να με θυμάσαι / όσο μακριά μου θα 'σαι* κ.λπ. Της το έστειλα με ένα ταινιάκι, δεν υπήρχαν κασέτες τότε. Μετά από καιρό, μου 'γραψε ένα γράμμα: «Πήρα και το τραγούδι σου». Τη βρίζω ακόμα: «Μωρή, σου 'στειλα εκείνο το τραγούδι και δεν μου 'στειλες ένα τηλεγράφημα, δεν με πήρες ένα τηλεφώνημα να μου πεις ευχαριστώ, αλλά περίμενες τότε θα μου γράψεις γράμμα;» Το έχει μετανιώσει, λέει. (γέλια)

Στην *Πόλη Μας* δεν είναι και το *Μη χτυπάς σ' ένα σπίτι κλειστό*;

Ναι. Οι στίχοι ανήκουν στον Μάνο Ελευθερίου. Όμως όταν είπα στην Κωστούλα ότι έχω και ένα τραγούδι σε στίχους του Ελευθερίου αρνήθηκε: «Αν θα μουν άλλοι στίχοι στο δίσκο, θα είναι μόνο δικοί σου». Ο Μάνος μού είπε τότε: «Βάλ' το με το δικό σου όνομα, και αν ποτέ βγει μικρός δίσκος βάζεις και το δικό μου». Οπότε κάναμε ένα ιδιωτικό συμφωνητικό με τον Μάνο ότι του ανήκει το τραγούδι. Έτσι, στο lp λείει «στίχοι: Λουκιανός Κηληδόνης», ενώ στο 45άρι υπάρχει και το όνομα του Ελευθερίου. Στην πίσω φάτσα είναι το *Όσο αγαπιόμαστε τα δυο*.

Απ' όσο θυμάμαι, πρέπει να γνώρισε μεγάλη εμπορική επιτυχία αυτό το 45άρι.

Έσκιε. Τη χρονιά που βγήκε (το '70-'71) ήταν το πιο τυπωμένο 45άρι στο εργοστάσιο της Columbia· πούλησε πάνω από 150.000. Διότι μπήκε στα 100.000 τζουκ-μποξ που υπήρχαν στην Ελλάδα, συν τις υπόλοιπες πωλήσεις. Είδε ο Λαμπρόπουλος ότι ο μικρός πάει καλά, οπότε στον επόμενο δίσκο, την *Κόκκινη Κλωστή*, μου έδωσε τον Νίκο Γκάτσο, τον οποίο είχε με αποκλειστικό συμβόλαιο.

Θα ήθελα να κλείσεις αυτή τη συνέντευξη μιλώντας για τον Νίκο Γκάτσο. Πώς τα πήγατε στη συνεργασία σας;

Τα πήγαμε εξαιρετικά. Για πέντε χρόνια κάναμε σχεδόν καθημερινή παρέα. Ο πιο τακτικός στον Φλόκα ήμουνα εγώ. Πρέπει να σου πω επίσης ότι ο Γκάτσος ήταν αυτός που με παρότρυνε να βγάλω τα *Μικροαστικά* του Νεγρεπόντη, τα οποία είχα μελοποιήσει ήδη από το '71. Μου είπε: «Λουκιανέ, αυτή είναι δουλειά πρεστίτζ, να την κάνεις οπωσδήποτε». Ο Γκάτσος με πήγαίνα, ίσως γιατί ήμουνα κι εγώ παλιός Κυψελιώτης. Κάθε μεσημέρι, γυρίζοντας από του Φλόκα, τον άφηνα με το ταξί στη Σπετσών, όπου έμενε, και μετά συνέχιζα για το σπίτι μου. Αν και ο κυριότερος λόγος, ήτανε το ότι δεν ήμουνα κομπλεξαρισμένος απέναντί του. Αυτό πρέπει να του άρεσε. ☺